

Een lege Petrus.

De Petruskerk in Vught staat leeg. Wat ermee te doen? Oplossingen genoeg, leert een rondje langs hergebruikte kerken die nu woning, atelier of gezondheidscentrum zijn.

door Petra Dircks

De Petruskerk is leeg, best mooi. Zo groot, zo hoog en zo immens. Je voelt je nietig als je erin staat. Maar ja, een lege kerk wil niemand. Het bisdom niet, dan liever slopen want een lege huls onderhouden is onbegonnen werk. En Vught wil ook geen lege Petrus. Dus, wat te doen?

Er was een plan. Een heel mooi plan, vond iedereen. Woonwijze liet het uitwerken en architect Henket bedacht een schitterende doos-in-doos constructie waarbij de hoogte van het rijksmonument optimaal werd benut en waardoor er diverse instellingen goed onderdak zouden kunnen vinden. Te duur vond het college van B. en W. Woonwijze die vond dat het allemaal te lang duurde, stopte de voortgang.

Heel mooi vond het bisdom en daarmee had Vught een gouden kans in handen gehad. Want het bisdom 's-Hertogenbosch vindt zelden iets mooi of goed als zijn kerken aan de gemeenschap vervallen. Het is strenger dan bijvoorbeeld het bisdom Breda of kloosterordes. Een waardige bestemming wil de bisschop, maar wat dat precies inhoudt is de vraag. Geen outlet winkel of, zoals in Den Bosch, een partycentrum. Een museum en bibliotheek kunnen weer wel. Maar ja, dat plan is nu net van de baan.

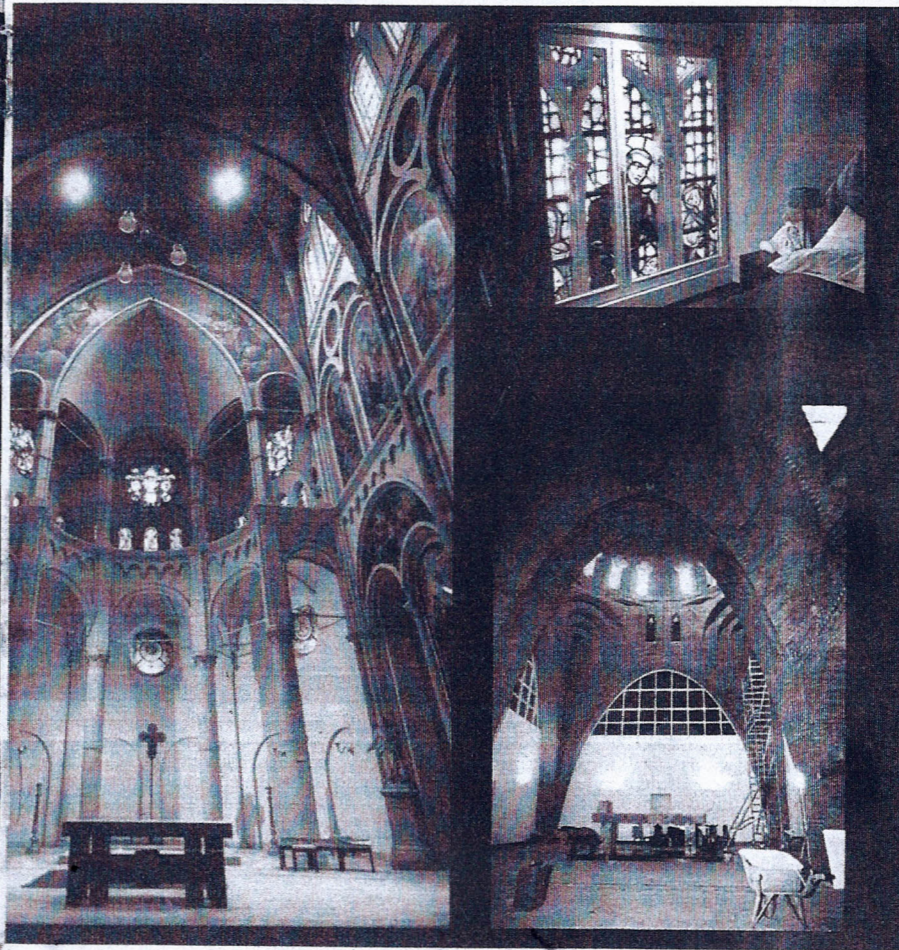
Toch zijn er nog best veel mogelijkheden die wellicht passen in de smaak van het bisdom, stelt Mickey Bosschert, directeur van Reliplan in Amsterdam. Haar bedrijf heeft zich de afgelopen twintig jaar gespecialiseerd in het herbestemmen van kerkgebouwen en

is daarmee uniek in Nederland. Een omvangrijke markt als je bedenkt dat in Nederland rond de 1200 kerken leeg staan of komen. Momenteel is Reliplan betrokken bij de ontwikkeling van 62 projecten. Een uitdaging, zo stelt Bosschert, die meestal goed uitpakt. „Zelfs de meest kansloos geachte projecten kunnen wij vaak vlottrekken. We hebben ervaring en kennis. Daarbij hebben we een databank met aanbieders en zoekers

op dit gebied, die zijn weerga niet kent. Ik ken zo veel organisaties in binnen- en buitenland die een passende entourage zoeken. Clubs ook die geld hebben.” Omdat voor veel mensen kerkgebouwen een speciale betekenis hebben, als monument of omdat ze er gedoopt of getrouwd zijn of er dierbaren hebben begraven, vraagt de aanpak van Reliplan veel tact. Volgens Bosschert is met het bisdom 's-Hertogenbosch dat zij

En wat nu te doen?

als eigenwijs omschrijft, best te bespreken wat er met bijvoorbeeld de Petruskerk kan gebeuren. Veel kerken in Nederland worden hergebruikt als woonruimte. Kleinere kerken worden aan particulieren verkocht. Ook corporaties en ontwikkelaars bouwen er appartementen in, zoals eind jaren negentig in de Theresiakerk in Tilburg. 'Hemels wonen' wordt het wel genoemd. Voor de liefhebber: er staat daar momenteel een prachti-

ge loft te koop (865.000 euro). In diezelfde plaats vinden we de Hasseltsekerk die ook met sloop werd bedreigd. Nu zetelt daar wijkcentrum De Poorten en wordt de kerk wellicht meer bezocht dan toen er nog erediensten waren. Sommige bedrijven zijn verzet op kerken om er kantoor te kunnen houden. Natuurlijk moet er geen assemblagehal komen, maar een architectenbureau klinkt alweer beter. In Maastricht is in de Domini-

De Petruskerk in Vught (midden) staat leeg. De vraag is: wat nu? In het land zijn diverse voorbeelden van hergebruik, zoals wijkcentrum (Tilburg, linksboven), boekhandel (Maastricht, linksonder), hotel (Mechelen, België, rechtsboven) of woningen (Tilburg, rechtsonder).

fotobewerking Albert van den Boomen

canerkerk een boekhandel gevestigd, ook door middel van een doos-in-doos constructie. Daar

snuffel je hoog tussen de gewelven tussen het leesvoer. Een aansprekend project dat zelfs internationale aandacht kreeg toen de Britse krant The Guardian het tot mooiste boekhandel ter wereld uitriep. Zo'n project is voor het kleine Vught misschien te hoog gegrepen. Maar een hotel zou best kunnen. Paterhof in het Belgische Mechelen is een kerk-hotel. Daar staat je bed naast originele glas-in-lood ramen en dat trekt gasten van heinde en verre. Voor Vught is het echter niet aan de orde omdat het pand straks een maatschappelijke herbestemming moet krijgen en het gebouw voor iedereen toegankelijk moet zijn.

Een aantal kerken is omgebouwd tot atelier of galerie. Of zelfs deels tot moskee (Sionskerk, Groningen), waarbij het een bedruimte blijft. Maar die keuze zal het bisdom zeker niet goedkeuren. Prijswinnend is De Maagd in Bergen op Zoom, een voormalige katholieke kerk die in 1990 werd verbouwd tot middelgroot theater. Ook het poppodium Paradiso in Amsterdam zit in een oude kerk. Religieuze gebouwen lenen zich steeds meer voor tentoonstellingen en congresruimte. Soms nog in combinatie met het houden van kerkdiensten, zoals in de Remonstrantse kerk (Der Aa-Kerk) in hartje Groningen.

Directeur Bosschert van Reliplan denkt bijvoorbeeld ook aan een medisch centrum. In de Pius-X kerk in Den Haag zitten acht huisartsenpraktijken en diverse organisaties voor maatschappelijke dienstverlening. En de Noorderkerk in Haarlem kreeg in 2006 nieuwe gebruikers in de vorm van een tandartsenpraktijk. Bosschert: „Dan praat je ook over een maatschappelijke herbestemming. Jamer is dat iedereen overal in het land zelf het wiel wil uitvinden en allemaal voor zich, met de beste bedoelingen, ideeën najaagt. Als je een gebouw in stand wilt houden, is er zo veel mogelijk. Wij werken bijvoorbeeld met dertig architecten die enorm ervaren en kundig zijn op dit gebied. Daarbij is er de mogelijkheid van Europese subsidies. Ik zeg altijd maar: alles is mogelijk.”